

Τα αστέρια Υάδες

Στην περιοχή της κεφαλής του Ταύρου βρίσκονται οι Υάδες, τα επτά αστέρια, κόρες κι αυτές του Άτλαντα και της Πλειόνης, αν και, κατά άλλες εκδοχές, ήταν κόρες του Ύαντα, γιου του Άτλαντα και της Πλειόνης, ή και του Ωκεανού. Θεωρούσαν την εμφάνισή τους προμήνυμα βροχής. Έγιναν αστέρια, όταν έπεσαν σε μεγάλη λύπη για τον χαμό του αδελφού τους, ή κατά μια εκδοχή πατέρα τους, Ύαντα. Σκοτώθηκε από λιοντάρι ή αγριογούρουνο στο κυνήγι ή τον δάγκωσε φαρμακερό φίδι και μεταμορφώθηκε σε αστέρι.

Πλειάδες και Υάδες είναι αστέρια πολύ χρήσιμα στους ναυτικούς και στους αγρότες. Γι' αυτό, οι παλιού έλεγαν ότι οι Πλειάδες προέρχονται από το ρήμα πλέω και οι Υάδες από το απαρέμφατο «ύειν» που σημαίνει «βρέχει». Υπήρχαν όμως και άλλοι που υποστήριζαν ότι οι Υάδες προέρχονται από το Ύης, επίθετο του θεού Διονύσου. Σύμφωνα με αυτή την εκδοχή, οι Υάδες ήταν νύμφες, στις οποίες ο Δίας ανέθεσε την ανατροφή του Διόνυσου. Ο μικρός θεός ανατράφηκε στη Νάξο ή στην Νύσα (περιοχή της Ινδίας ή της Αιθιοπίας) αλλά κάποια στιγμή οι Υάδες εκδιώχτηκαν από εκεί. Ο Δίας τις έκανε αστέρια.

Η Μεγάλη Άρκτος και ο Αρκτούρος

Η μονάκριβη κόρη του πιο παλιού βασιλιά της Αρκαδίας, Λυκάονα, η Καλλιστώ (σημαίνει Ωραία, η πεντάμορφη των παραμυθιών), είχε μπει στην ακολουθία της θεάς Άρτεμης, έχοντας ορκιστεί να μείνει για πάντα παρθένα. Ο αρχηγός των θεών την είδε και την ερωτεύτηκε. Οι όρκοι του κοριτσιού στάθηκαν αδύναμοι να τον συγκρατήσουν. Όταν η Άρτεμη είδε την κοιλιά της κοπέλας να μεγαλώνει, θύμωσε επειδή η Καλλιστώ πάτησε τον όρκο της, έστω και αθέλητα, και τη μεταμόρφωσε σε αρκούδα. Η Ήρα, με τη σειρά της, ζήτησε από τον Ωκεανό να μην την αφήσει ποτέ να λουστεί. Η άμοιρη κόρη, θύμα του Δία, της Ήρας και της Άρτεμης, παρ' όλα αυτά, γέννησε τον καρπό του έρωτα. Ένα αγόρι που το ονόμασαν Αρκάδα (γιο της άρκτου, της αρκούδας).

Οργισμένος με τον Δία, ο Λυκάονας έσφαξε τον μικρό Αρκάδα και τον έψησε μαζί με το κρέας που πρόσφερε στον Δία, όταν ήρθε η ώρα να δειπνήσουν οι δυο τους. Ο Δίας αφάνισε τον Λυκάονα (ή τον μεταμόρφωσε σε λύκο), πήρε τα κομμάτια του Αρκάδα, τα ένωσε κι έτσι το μωρό αναστήθηκε. Μεγαλώνοντας, έγινε γενάρχης των Αρκάδων.

Στα χρόνια της βασιλείας του Αρκάδα, από την περιοχή πέρασε ο Τριπτόλεμος πάνω στο άρμα του με τους φτερωτούς δράκοντες. Του δίδαξε την καλλιέργεια της γης, την παρασκευή του ψωμιού, την υφαντική και την εριουργία. Ο βασιλιάς, δίδαξε στους υπηκόους του όσα ο ίδιος έμαθε από τον Τριπτόλεμο κι έτσι η Αρκαδία πέρασε στον πολιτισμό.

Όλα αυτά τα χρόνια, η αρκούδα Καλλιστώ αναζητούσε τον γιο της. Κάποια στιγμή, τον βρήκε. Κινήθηκε προς το μέρος να τον αγκαλιάσει αλλά ο ήρωας δεν έβλεπε παρά μια αρκούδα που κινιόταν εναντίον του. Αρπαξε τα όπλα του, έτοιμος να τη σκοτώσει. Την κρίσιμη στιγμή, ο Δίας πήρε είδηση τι γινόταν και πρόλαβε τα χειρότερα. Ανέβασε μάνα και γιο στον ουρανό: Η μάνα έγινε η Μεγάλη Άρκτος κι ο γιος το αστέρι Αρκτούρος, ο «φύλακας της Άρκτου». Κι επειδή η Ήρα είχε ζητήσει να μην μπορεί ποτέ της η αρκούδα να λουστεί στον Ωκεανό, η Άρκτος ποτέ δεν βασιλεύει (δεν βουτά στα νερά).

Ο Φιλόμηλος και η άμαξα

Δεν ήταν η Αδράστεια, η Αμάλθεια και η Ίδη αυτές που μεγάλωσαν τον Δία στην Κρήτη αλλά δυο άλλες νύμφες (Ελίκη και Κυνόσουρα τα ονόματά τους), διηγείται μια παραλλαγή του μύθου. Όταν ο Δίας μεγάλωσε, συγκρούστηκε με τους Τιτάνες, τους νίκησε και εγκαταστάθηκε στον Όλυμπο ως κυρίαρχος του κόσμου, θέλησε να τις ανταμείψει. Τις έκανε αστέρια, την Μεγάλη και την Μικρή Άρκτο, και τις τοποθέτησε στον ουρανό, σε σημείο που πάντα να είναι ορατές και να καθοδηγούν έτσι την πορεία των ανθρώπων ή των πλοίων τους.

Κατά μια άλλη εκδοχή, Άρκτος ήταν το όνομα της άμαξας που ο Ιασίωνας οδηγούσε. Ο Ιασίωνας κεραυνοβολήθηκε από τον Δία επειδή απέκτησε σχέσεις με θεά αλλά ήδη η Δήμητρα κουβαλούσε μέσα της το παιδί τους. Ήταν ο Φιλόμηλος. Έγινε το αστέρι, ο Βώτης, που πια οδηγεί την άμαξα του Ιασίωνα στον ουρανό. Το άλλο όνομα με το οποίο τον

Ξέρουν οι άνθρωποι, είναι Αρκτούρος. Πολλοί όμως θέλουν τον Βώτη αστερισμό (κοντά στην Παρθένο) με πολλά διπλά αστέρια, ένα από τα οποία είναι ο Αρκτούρος.

Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, γνωστή στην Αττική, το όνομα Βώτης το έδωσε ο Δίας στο αστέρι, στο οποίο μεταμόρφωσε τον Ικάριο. Ήταν, όταν κάποιοι βοσκοί μέθυσαν με το κρασί που τους προσέφερε και νόμισαν ότι τους έδωσε δηλητήριο. Η ισχυρή εκδοχή αναφέρει ότι τον σκότωσαν αλλά υπάρχει και εκείνη που διηγείται ότι πρόλαβε ο Δίας και τον έκανε αστέρι.

(τελευταία επεξεργασία, 11 Οκτωβρίου 2020)